

O'ZBEK TILIDA MILLIY O'YIN NOMLARINING SEMANTIK MAYDONI

Mengboyev Azizbek Alijon o'g'li

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek milliy o'yinlarining nomlanishida uchraydigan semantik maydonlar tahlil qilinadi. Milliy o'yinlar xalq madaniyati va urf-odatlarining ajralmas qismi bo'lib, ularning nomlanishida madaniy, tarixiy va lingvistik omillar muhim rol o'ynaydi. Maqolada asosiy semantik maydonlar ajratilib, ularning mazmuni va ahamiyati izohlanadi.

Kalit so'zlar: milliy o'yinlar, semantik maydon, madaniyat, tahlil, o'zbek tili.

O'zbek xalqining boy tarixiy-madaniy merosida milliy o'yinlarning o'rni juda muhimdir. Ushbu o'yinlar nafaqat ko'ngilochar, balki tarbiyaviy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan. Milliy o'yinlarning nomlanishida o'ziga xos semantik qirralar ko'zga tashlanadi. Ushbu maqolada milliy o'yin nomlarining semantik maydoni lingvistik jihatdan tahlil qilinadi.

Milliy o'yin nomlari quyidagi semantik maydonlarga bo'linadi:

Hayvonlar bilan bog'liq semantik maydon:

Ko'plab o'yinlar hayvonlar bilan bog'liq bo'lib, ularning nomlarida hayvon obrazlari tasvirlangan. Masalan: "Chumchuq va chug'urchuq", "Oq bo'ri".

Jangari xarakterli semantik maydon:

Ushbu o'yinlar jangovor ruhiyatni aks ettiradi. Masalan: "Kurash", "Arqon tortish".

Tabiat bilan bog'liq semantik maydon:

Tabiiy hodisalar va atrof-muhit bilan bog'liq o'yin nomlari. Masalan: "Quvlashmachoq", "Qor qiz".

Maishiy hayot va urf-odatlar:

O'yinlar ko'pincha kundalik turmush tarzidan kelib chiqqan. Masalan: "Kim

chaqqon?", "Olma olib qoch".

Simvolik xarakterdagi semantik maydon:

Ayrim o'yin nomlarida ramziy ma'no bo'lib, ular chuqurroq ma'naviy va tarbiyaviy mazmunga ega. Masalan: "Ko'zni yumib top", "Jir-jir o'yin".

Milliy o'yin nomlarining lingvistik xususiyatlari

Metaforik nomlanish:

Ko'pchilik o'yin nomlarida metaforalardan foydalanilgan. Masalan: "Oq bo'ri" o'yini bolalarning chaqqonligi va birlashuvini tasvirlaydi.

Qo'shma so'zlar:

Ayrim nomlar qo'shma so'zlar orqali ifodalanadi. Masalan: "Arqon tortish".

Qisqa va esda qolarli nomlanish:

O'yin nomlari qisqa va tushunarli bo'lib, o'yin mazmunini aks ettiradi.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizli, milliy o'yin nomlari o'zbek xalqining dunyoqarashi, madaniyati va tarixini aks ettiruvchi boy ma'naviy meros hisoblanadi. Ushbu nomlarning semantik tahlili ularning turli ma'naviy qirralarini ochib beradi. Milliy o'yinlarning til va madaniyat o'rtasidagi bog'liqligini tahlil qilish kelajakda yana ko'plab tadqiqotlarga yo'l ochishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Normurodov, A. (2018). O'zbek xalq o'yinlari. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Usmonova, D. (2020). "Milliy o'yinlar va ularning tarbiyaviy ahamiyati." O'zbek tili va adabiyoti jurnali, 3(15), 45-50.
3. Karimov, I. (2016). Milliy qadriyatlar va ularning semantik tahlili. Toshkent: O'zbekiston.
4. Alimova, N. (2021). "Xalq o'yinlarining lingvistik xususiyatlari." Madaniyat va tilshunoslik izlanishlari, 2(7), 23-30